

Het Meerjaren Beleids- en Activiteitenplan van stichting Volksopera Nederland: 2019 en verder

Periode

Het beleidsplan van stichting Volksopera Nederland beslaat vier jaar: van januari 2019 t/m januari 2023.

Stichting Volksopera Nederland

De stichting Volksopera Nederland, gevestigd in Amsterdam en opgericht 29-12-2012, heeft ten doel: het verbinden van bewonersgroepen, het verbeteren van het leefklimaat in volkswijken, probleem- en/of achterstandswijken en het stimuleren van de liefde voor (opera-)kunst. De stichting Volksopera tracht haar doel te verwezenlijken door het organiseren van volksopera's: muziekdrama gezongen in het Nederlands door inwoners van de wijk, begeleid door professionals, gebaseerd op een speciaal voor de wijk geschreven libretto, gebruikmakend van hoogtepunten uit drie eeuwen operageschiedenis. Dit libretto en de liedteksten vertellen samen een waar operaverhaal gebaseerd op heden en verleden van de wijk.

Activiteiten

Het productieproces voor één enkele Volksopera in een bepaalde volkswijk in Nederland beslaat in totaal zo'n 13 maanden werk. De volgende activiteiten vallen hierin te onderscheiden (aannemende dat initiatief bij bepaalde gemeente ligt):

Eerste fase (2 maanden):

- research volkswijk, historie, actuele stand van zaken, bewonerssamenstelling, aanwijzen fricties en formulering eerste doelen Volksopera
- research voorstellingslokaties en auditie-/repetitieruimtes
- research aanwezige instanties op cultureel-, welzijns- of bewonersgebied, toetsen draagvlak
- indien positief: formulering premisse, missie Volksopera
- in kaart brengen financieringsmogelijkheden op lokaal, gemeentelijk, provinciaal en nationaal niveau
- formeren artistiek team Volksopera/ juryleden audities

Stichting Volksopera Nederland

KvK-nummer 56572271/ Rek.nr. Rabobank: NL62RABO0175262128
BTW 852192435 /correspondentie-adres: Floraweg 159, 1032 ZC Amsterdam
tel. nr. 06-24217461/ email: info@volksopera.nl

Tweede fase (2 maanden):

- aanvragen eerste subsidies
- pr- en marketing: flyer- en postercampagne in volkswijk, perscampagne lokaal gericht ondersteund door persoonlijke huisbezoeken teneinde zoveel mogelijk inwoners (oude en nieuwe lichten) mee te laten doen aan de audities. Iedereen die wil kán meedoen
- grove opzet libretto, te vergeven solorollen

Derde fase (1 maand):

- de audities zelf (doorgaans twee rondes)
- beslismoment kwaliteit van deelnemers (goede zangstemmen/ *characters*/ juiste verdeling oude en nieuwe lichten bewoners, jeugd & probleemgroepen/ allochtonen)
- indien positief: aanwijzen solisten, formeren operakoor uit de wijk
- beslismoment financieën n.a.v. eerste subsidieaanvragen
- indien positief: tweede fase

Vierde fase (5 maanden):

- pr en marketing op lokaal en gemeenteniveau
- keuze operaliederen, schrijven van libretto en liedteksten voor geselecteerde solisten en het op te richten operakoor uit de wijk. Libretto en liedteksten vertellen een waar operaverhaal gebaseerd op heden en verleden van de wijk
- keuze opvoeringslokatie middenin wijk, technische schouw
- aanvragen overige subsidies
- start foto- en videoproduktie voor op groot scherm voorstellingen
- aanvragen gemeentelijke vergunningen
- aanvang repetitiefase van vier maanden voor solisten en koorleden onder professionele begeleiding van zangcoaches en dirigenten. Hier gaat de opera het meest zichtbaar groeien, dit vormt het hart van het belangrijke buurtproces in dit project
- pr en marketing op provinciaal en landelijk niveau
- formeren orkest
- oprichten produktieteam, maken produktiedraaiboek voor voorstellingen
- vervolmaking libretto en liedteksten
- benaderen lokale en gemeentelijke ondernemingen voor sponsoring
- formeren grimeteam, aanvang kostumering, aanvang regioreperties
- technisch draaiboek
- opnames videoproduktie scherm voorstellingen met solisten en koorleden
- alle media inschakelen op wijk-, gemeente, provinciaal en nationaal niveau

Stichting Volksopera Nederland

KvK-nummer 56572271/ Rek.nr. Rabobank: NL62RABO0175262128
BTW 852192435 /correspondentie-adres: Floraweg 159, 1032 ZC Amsterdam
tel. nr. 06-24217461/ email: info@volksopera.nl

- start voorverkoop internet en via lokale voorverkoopadressen
- flyer- en postercampagne in wijk gericht op uitvoeringen
- orkestrepetities (voor eerste maal solisten en koor met orkest)
- inrichten voorstellingslokatie middenin wijk (podium, tribunes, videoscherm, kassa, crewlokaties)
- generale repetitie op voorstellingsplek
- voorstellingen
- afbreken voorstellingslokatie

Vijfde fase (3 maanden):

- betaling leveranciers en medewerkers, financiële administratie
- verslag- en evaluatiefase
- afronden fondsverbintenissen en -overeenkomsten

Doelgroep

Onderscheidend bij een volksopera-project is dat werkelijk álle doelgroepen mee kunnen doen en ook actief benaderd worden: jong en oud, kind of bejaard, mensen die denken niet te kunnen zingen en reeds geoefenden, zangers van het levenslied, operaliefhebbers en operahaters, oude traditionele bewoners en ook nieuwe instromers, autochtonen, allochtonen, uitkeringstrekkers, tweeverdieners, sociaal geïsoleerde bewoners maar ook de jongens en meisjes van een eventuele "harde kern". Volksopera-verbinding geldt voor iedereen en zonder uitzondering.

Motivatie

Alle door de stichting Volksopera Nederland ingeschakelde professionals delen een grote liefde voor opera, voor zangkunst in het algemeen en voor mensen. De operaprofessionals onderscheiden zich doordat ze opera of de operazangkunst voor grotere groepen en op andere plekken deelbaar en bekend willen maken dan tot nu toe gebeurd; anderen zijn meer gericht op het maatschappelijke: mensen in problematische volkswijken willen verbinden, een eenheidsgevoel willen geven door het gemeenschappelijk in operaklassiekers bezingen van de lokale historie en identiteit met een actuele dramatische kern. Iedere fase in het proces voltrekt zich met respect voor en grote toewijding aan deelnemende amateurs.

Organisatie

Volksopera Nederland is een stichting die ingeschreven is bij de Kamer van Koophandel. De stichting kent een ervaren driekoppig bestuur dat functioneert op afstand. De dagelijkse leiding is in handen van een algemeen coördinator die zowel functioneert als intendant, zakelijk en artistiek leider (dit laatste samen met vaste dirigent, tekstschrijver en zangcoach). De algemeen coördinator legt per organisatiefase rekenschap af aan het bestuur. Per volksopera-productie zoekt de algemeen coördinator samenwerking met tekstschrijver, dirigent, orkestsamensteller, videomaker, technisch producent, inhoudelijk producent, koordirigent, zangcoach, partiturenleverancier, kledingarrangeur, grimeteam etc.

Stichting Volksopera Nederland

KvK-nummer 56572271/ Rek.nr. Rabobank: NL62RABO0175262128
 BTW 852192435 /correspondentie-adres: Floraweg 159, 1032 ZC Amsterdam
 tel. nr. 06-24217461/ email: info@volksopera.nl

Lokatie

Het kloppend hart van de stichting Volksopera Nederland en de dagelijkse organisatie bevindt zich in Amsterdam. In Amsterdam Noord vonden ook de vier van de vijf Volksopera-projecten plaats (de wijken Floradorp, Tuindorp Oostzaan, Van der Pekbuurt en Vogelbuurt). Noch de stichting noch de dagelijkse organisatie heeft een eigen werkplek, eigen burelen. De noodzaak wordt gevoeld om bij meerdere produkties en verdere professionalisering in de toekomst een eigen (bescheiden) ruimte te hebben, waarvandaan de lijnen naar de rest van Nederland uitgegooid worden, waar vergaderingen van bestuur en de vaste organisatiekern plaatsvinden en waar produktiematerialen en decorstukken opgeslagen kunnen worden.

Positionering/ Concurrentieanalyse

Stichting Volksopera Nederland heeft een uniek product in handen: de volksopera. Het is pure community art: een volksopera bevindt zich exact op het snijpunt tussen kunst/cultuur en welzijn/ bewonersparticipatie. Door de volksopera worden bewonersgroepen in volkswijken 'verbonden' gedurende een buurtproces van vijf maanden dat samenvalt met de repetitiefase voor een nieuw op te richten operakoor bestaande uit (deels onervaren) wijkbewoners en op opera-aria's oefenende solisten (ook deels onervaren wijkbewoners). En passant krijgen bewoners de liefde voor de operamuziek mee. Opera is erg geschikt om te proberen de verschillende bewonersgroepen in een moderne volkswijk (verschillende buurten, oud versus nieuw, huurders, huizenkopers, autochtoon vs allochtoon ook) te verbinden omdat opera afwijkt van wat bekend is. Omdat opera in een volkswijk anno 2019 per definitie niet geliefd is. Wie opera zingt oogst eerst hoongelach, maar na drie minuten volgt er bewondering. Omdat opera appelleert aan 'oude genen'. Het is dramatisch aangezet levenslied. Zeker in de periode voor de WO II was opera heel erg populair in Nederlandse volkswijken. Opera is democratisch: in opera is iedereen gelijk omdat het voor iedereen onbekend is. In opera is iedereen een beginner. Een volksopera-project biedt bewoners van een volkswijk de kans om kennis te maken met opera en de mogelijkheid om op persoonlijk niveau grenzen over te gaan. En dit ondersteund door professionals –dirigenten, zangcoaches, tekstschrijvers, musici, technici etc. Geen enkele andere organisatie in Nederland voor zover bekend richt zich met dezelfde kunstvorm (opera) op dezelfde doelgroep (bewoners van een volkswijk) met dezelfde verhouding tussen amateurs en professionals met dezelfde maatschappelijke doelen (verbinding tussen bewoners).

Samenwerkingspartners

De stichting Volksopera Nederland kent geen vaste samenwerkingspartners. Omdat 'de wijk' de basis is van iedere volksopera wordt er voor de benodigde draagkracht per project samenwerking gezocht met (deel-)gemeentes, woningcorporatie(s), bewonersorganisaties, vrijwilligersverbanden, opbouwwerk, culturele instellingen, jongerenprojecten, basisscholen, buurtarchief, (muziek-)verenigingen en bewoners van de wijk zelf.

Behaalde resultaten

In 2012 vond het eerste project plaats, de Volksopera Floradorp (een opera in het Nederlands op bekende operamelodieën gezongen door bewoners van de blanke probleemwijk Floradorp in Amsterdam Noord). Dit gebeurde onder auspiciën van de bedenker van de volksopera, initiator en algemeen coördinator René van 't Erve. Deelnemers uit de wijk: 50. Er waren twee voorstellingen in juni 2012 voor telkens rond de

Stichting Volksopera Nederland

KvK-nummer 56572271/ Rek.nr. Rabobank: NL62RABO0175262128
BTW 852192435 /correspondentie-adres: Floraweg 159, 1032 ZC Amsterdam
tel. nr. 06-24217461/ email: info@volksopera.nl

800 mensen publiek. Door het grote succes onder bewoners en media werd René van 't Erve benaderd door stadsdeel Amsterdam Noord en woningbouwcorporatie Ymere om een tweede volksopera te organiseren, die voor de aan de voormalige scheepswerf NDSM in Amsterdam Noord gelieërde arbeiderswijk Tuindorp Oostzaan. Voor de realisatie daarvan werd in december 2012 de stichting Volksopera Nederland opgericht. Deelnemers Volksopera Tuindorp Oostzaan uit de wijk zelf: 90. Twee voorstellingen voor 1000 man publiek. Naast deze Volksopera Tuindorp Oostzaan in 2013 was de stichting ook verantwoordelijk voor de Volksopera Ondiep in 2014: een buurtopera volgens dezelfde principes voor en door de Utrechtse kracht-, Vogelaar en volkswijk Ondiep in Utrecht Noordwest. Deelnemers uit de wijk: 115. Twee voorstellingen voor 1100 man publiek. Eind 2014 startten de voorbereidingen voor een volksopera in de Arnhemse volkswijk Klarendal, i.s.m. de stichting KAB Posttheater te Arnhem, maar deze Volksopera Klarendal, voorzien voor 2015, werd ondanks succesvolle audities met meer dan 100 Klarendallers vroegtijdig afgeblazen vanwege tekortschietende gemeentelijke en provinciale subsidies. In 2016 volgde de Volksopera Van der Pek in Amsterdam-Noord, op mede-initiatief van het stadsdeel, bedoeld om de verhuizing van de Mosplespleinmarkt naar de Van der Pekbuurt kracht bij te zetten. Wederom meer dan 100 buurtbewoners deden mee, ditmaal in drie voorstellingen voor 1000 man publiek. En tenslotte vonden in juni 2018 drie voorstellingen voor wederom 1000 man publiek plaats van de Volksopera Vogelbuurt, voor en met de achterstandswijk Vogelbuurt in Amsterdam-Noord.

Publieksbereik

De stichting Volksopera Nederland probeert het publiek te bereiken via internet, facebook, de eigen website www.volksopera.nl en het promotiemateriaal: flyers deur aan deur bezorgd in de hele wijk –zowel in auditiefase als richting de uitvoeringen, een postercampagne in de wijk -ook zowel in auditiefase als richting de uitvoeringen, een programmaboekje en een dvd van de registratie na afloop. Hier tussendoor loopt standaard een continue persberichtenverspreiding op lokaal (wijk), gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau. Door de combinatie 'opera en volkswijk' genereert iedere Volksopera veel aandacht in de media (rtv en geschreven pers op alle niveaus).

Extra landelijke publiciteit

Over het eerste volksopera-project in 2012, de buurtopera voor en door bewoners van de blanke probleemwijk Floradorp in Amsterdam Noord maakte initiator en algemeen coördinator René van 't Erve de tv-documentaire 'Opera in de Rimboe.' De film werd in 2013 genomineerd als Beste Debutantendocumentaire op het Nederlands Film Festival, genomineerd voor TV Beeld Documentaire in 2014 en uitgezonden bij de NTR op NPO2. De hele registratie van de Volksopera Floradorp (1 uur 50) werd op Eerste Kerstdag 2012 uitgezonden op RTV Noord Holland. Over de totstandkoming van de derde volksopera, die voor en door bewoners van de Utrechtse volkswijk Ondiep werd door de NTR in juni 2014 een driedelige zaterdagavond-tv-serie uitgezonden, gepresenteerd door operaster met maatschappelijk hart Tania Kross. De hele registratie van de Volksopera Ondiep (1 uur 40 minuten) werd in juli 2014 uitgezonden op het themakanaal NPO Cultura. In 2018 haalde de Volksopera Vogelbuurt het landelijke 20.00 uur Journaal zelfs.

Stichting Volksopera Nederland

KvK-nummer 56572271/ Rek.nr. Rabobank: NL62RABO0175262128
BTW 852192435 /correspondentie-adres: Floraweg 159, 1032 ZC Amsterdam
tel. nr. 06-24217461/ email: info@volksopera.nl

Resultaten langere termijn

Er is zowel uit de Volksopera Tuindorp Oostzaan als uit de Volksopera Ondiep een zangkoor ontstaan, opgebouwd uit deelnemers aan een van beide projecten die met elkaar door wilden, respectievelijk Het Aubadekoor Tuindorp Oostzaan en De Ondiepse Kanaries. Deze koren bestaan anno 2019 nog steeds.

In juni 2014 verscheen de Volksopera in een bundel van de Open Society Foundation als een van de *best practises* op het gebied van sociale cohesie in Europese steden. De stichting Volksopera Nederland wordt daarnaast meer en meer benaderd door gemeentes in het land om voorlichting te geven over het concept van de volksopera. In november 2014 gebeurde dit bv op het Cultuursymposium 'Get your act together, waarom moeilijk doen als het samen kan?' in Amersfoort tijdens de inspiratiesessie 'Samen met bewoners' voor het gehele culturele veld aldaar. In juni 2018 gaf de Stichting Volksopera een presentatie op het 'We Doen Het Samen'-festival van het VSB Fonds (een van de trouwe subsidieënten).

Sterkte/zwakte-analyse stichting Volksopera Nederland en concept volksopera (verkort)

Interne sterkte: bevlogen medewerkers, professionals en vrijwilligers. Goed, duidelijk en origineel plan. Het is fijn en stoer om bij de volksopera betrokken te zijn en mee te doen. Geen buurthuisniveau maar kwaliteit.

Externe sterkte: enorme goodwill bij deelnemers, buurt, gemeente, publiek en media voor volksopera en de leidende gedachte erachter. Ook achteraf, bij alle vijf de projecten, louter tevredenheid bij de wijk, bij maatschappelijke actoren en bij de subsidiepartners.

Interne zwakte: ondanks de samenwerkingsverbanden die de volksopera-organisatie in iedere wijk aangaat blijft de druk op de vaste inhoudelijke en artistiek betrokkenen veel te hoog. Ook het vaste dagelijkse organisatie- en productieteam zou groter moeten zijn. Daarbijkomend blijft het overzicht over de verschillende deelgebieden teveel geconcentreerd bij enkele personen. Voor alle vaste medewerkers geldt dat de honoraria fors achter blijven bij reëel gewerkte uren. En dat bij een project dat voor sommige medewerkers wel 10 maanden duurt. Dit staat artistieke en professionele ontwikkeling in de weg, hoewel die de afgelopen jaren *tegen de klippen op* zeker gerealiseerd is.

Externe zwakte: het volksopera-concept zou prima landelijk uitgevoerd en uitgerold kunnen worden maar financiële ondersteuning door subsidiepartners zal altijd nodig blijven, omdat een volksopera in de huidige aanpak (artistiek en maatschappelijk) nooit kostendekkend zal kunnen zijn. Altijd zal steun van gemeentes, woningbouwverenigingen en andere instellingen cq subsidiepartners nodig blijven.

Financiële toekomst

Omdat de volksopera-projecten niet kostendekkend zijn zal er altijd opnieuw subsidie aangevraagd moeten worden bij lokale, provinciale en nationale fondsen, en moeten er altijd lokale sponsoren gevonden worden in de wijk of iets daarbuiten. Tot nu toe is het vijf volksopera-projecten achter elkaar gelukt om financieel te overleven; de stichting Volksopera Nederland heeft schulden noch reserves. En het is gelukt de organisatie zowel artistiek en professioneel te verbeteren. De oplossing kan gevonden worden in het vinden

Stichting Volksopera Nederland

KvK-nummer 56572271/ Rek.nr. Rabobank: NL62RABO0175262128
BTW 852192435 /correspondentie-adres: Floraweg 159, 1032 ZC Amsterdam
tel. nr. 06-24217461/ email: info@volksopera.nl

van een Meerjarensubsidie, waardoor continuïteit van de organisatie gewaarborgd kan worden, en het zich meer richten op daadwerkelijke samenwerking met andere partijen, in die zin dat de stichting zich voornamelijk toelegt op het inhoudelijke en artistieke deel en een groot deel van het financieringsvraagstuk bij anderen legt. Ook het sec verkopen van het volksopera-concept aan geïnteresseerde partijen kan een manier zijn om bij een volksopera-project minder te hoeven steunen op financiering door subsidiepartners.

Ambities 2019 en verder

Hieruit voorkomend heeft de stichting Volksopera Nederland een aantal ambities en doelen geformuleerd voor de komende jaren:

- Het enige project dat geen doorgang vond, de Volksopera Klarendal (beoogd 2015) was heel bewust volledig anders opgezet qua inhoud, organisatiestructuur en samenwerkingsmodel en had moeten fungeren als *test case* voor de stichting. Initiatiefnemer van deze Volksopera was de Stichting KAB Posttheater in Arnhem. Door de wijk cq stad en de bestaande instellingen een écht belangrijke rol in de organisatie te laten spelen en zich zelf meer te richten op het inhoudelijke en artistieke vlak zou de stichting zich niet wederom de volledige verantwoordelijkheid voor het hele productieproces van minimaal 13 maanden op de nek hoeven laden. Afgesproken werd dat het Posttheater de dagelijkse organisatie verzorgde: het secretariaat van het Posttheater zou brandpunt zijn brandpunt voor deelnemers en pers, de zalen van het theater vormden auditie- en repetitieruimte voor koor, solisten en orkest. Tevens zou de leiding van het Posttheater zich richten op de financiering bij de Arnhemse en provinciale politiek, fondsen, woningcorporaties en ondernemers. Stichting Volksopera Nederland richtte zich op landelijke subsidie-aanvragen, en leverde de inhoudelijke en artistieke *know how* voor het project alsmede artistiek team. Dit had moeten gaan leiden tot meer efficiëntie en professionaliteit. Helaas fnuikte het vanwege tekortschietende Arnhemse gemeente- en Gelderse provinciesteun. Toch zou een samenwerkingsverband als dit in Arnhem in de meerjarenplanperiode 2019-2023 de voorkeur genieten.
- Bovengeschetst samenwerkings- en organisatieverband kent nog een andere pendant: een gemeente of organisatie *least* het concept van de stichting Volksopera NL. In juni 2019 vinden deze constructie volgend de uitvoeringen plaats van de Volksopera Assen, voor de wijken De Lariks en Pitteloo. De organisatie in Assen leaste het concept tegen een vergoeding. Dit zou de komende jaren moeten gaan leiden tot meer projecten waarbij de praktische organisatie en de financiering zoveel mogelijk door wijken en gemeentes en bestaande instellingen ter plekke wordt georganiseerd, en de stichting Volksopera Nederland en haar team veel meer een leverancier van *know how* wordt, een adviesfunctie krijgt, bewaker wordt van de artistieke en inhoudelijke doelen en waar nodig haar artistieke of technische team inzet.
- Meer aandacht voor Special Projects in 2019-2023: het volksopera-concept van verbinding kan ook buiten de eigen bewandelde paden treden door het in dienst te stellen van grote eenmalige projecten die niet zozeer wijkgebonden zijn. Een voorbeeld hiervan was de ingebruikname van de Noord/Zuidlijn in Amsterdam in

Stichting Volksopera Nederland

KvK-nummer 56572271/ Rek.nr. Rabobank: NL62RABO0175262128
BTW 852192435 /correspondentie-adres: Floraweg 159, 1032 ZC Amsterdam
tel. nr. 06-24217461/ email: info@volksopera.nl

2018. Gesprekken met het Projectbureau Noord/Zuidlijn over een groots verbindend evenement tijdens de opening van de metrolijn waren gaande, waarbij projectkoren uit wijken rondom de verschillende stations samen zouden komen op station Vijzelgracht om op het Weteringcircuit begeleid door een groot symphonie-orkest een Volksopera te zingen. Wegens een telkens verschuivende openingsdatum haalde dit plan het niet, maar analoge projecten buiten de eigen comfort zone zouden de komende jaren wenselijk zijn.

- Buitenlandse projecten: het volksopera-concept van verbinden kan ook internationaal ingezet worden. Onlangs er contact met de Nederlandse ambassade te New York (op hun initiatief) voor een volksopera in de wijk Brooklyn, waarbij de historische banden tussen Nederland en Brooklyn (Breukelen) de rode draad zouden kunnen vormen. Hetzelfde geldt voor een volksopera op het eiland Curacao.
- De wens bestaat om in de periode 2019-2023 ook te zoeken naar andere vormen van community art en andere muziekvormen dan opera. Op dit moment zijn gesprekken gaande met de stichting Mokum Symphony (dat bij elke volksopera het orkest levert) om te komen tot een Operette in de Jordaan, te houden op de Noordermarkt. Professionele jonge zangers en zangeressen zouden de solo-rollen zingen, het grote operettekoor zou bestaan uit wijkbewoners, gerecruteerd en verbonden op de Volksopera-wijze.
- Op dit moment is door het bestuur van de Stichting Volksopera NL een aanvraag ingediend bij de Belastingdienst tot het verkrijgen van een (Culturele) ANBI-status, wat financiële voordelen opleveren zal voor de vele donateurs aan de projecten en aan hen die een bedrag willen schenken aan de stichting, plus natuurlijk de stichting zelf.
- Ander doel in 2019-2023: het vinden van een eenvoudig onderkomen voor de vaste kern van organisatie en artistiek team in Amsterdam Noord.